

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
CYFARFOD:	Pwyllgor Safonau
DYDDIAD	12.09.2018
TEITL YR ADRODDIAD:	Protocol Datrysiad Lleol
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Darparu gwybodaeth i'r Pwyllgor Safonau ar y Protocol Datrysiad Lleol diwygiedig
ADRODDIAD GAN:	Mared Wyn Yaxley Cyfreithiwr – Llywodraethiant Corfforaethol mwycs@ynysmon.gov.uk
SWYDDOG CYSWLLT:	Lynn Ball Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro lbxc@ynysmon.gov.uk 01248 752586

A CEFNDIR

- 1 Cyflwynodd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau [adroddiad i'r Cyngor](#) ar Brotocol Datrysiad Lleol y Cyngor yn ei gyfarfod ar 15 Mai 2018.
- 2 Cytunodd y Cyngor i fabwysiadu'r Protocol Datrysiad Lleol diwygiedig arfaethedig.
- 3 Mae copi o'r Protocol Datrysiad Lleol, fel y'i cymeradwywyd gan y Cyngor, ynghlwm i'r Adroddiad hwn yn **Atodiad 1**.

B DIWEDDARIAD

- 1 Ers i'r Cyngor benderfynu derbyn y Protocol Datrysiad Lleol diwygiedig,
 - 1.1 cyhoeddwyd y Protocol Datrysiad Lleol diwygiedig ar system mewnrwyd y Cyngor (MonITor);
 - 1.2 cyhoeddwyd y Protocol Datrysiad Lleol diwygiedig ar hyb polisïau mewnol y Cyngor (Porth Polisi);
 - 1.3 anfonwyd e-bost at bob Aelod etholedig a phob aelod o'r Pwyllgor Safonau ar 22 Mehefin 2018 yn amgáu copi o'r Protocol Datrysiad Lleol diwygiedig; a

- 1.3 gwnaethpwyd ymholiadau ynglŷn â hyfforddiant Cyfryngu ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Safonau fel bod modd iddynt weithredu'r Protocol diwygiedig yn ôl yr angen.

C HYFFORDDIANT CYFRYNGU

- 1 Darperir sesiwn hyfforddiant hanner diwrnod i aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau a chynrychiolwyr Cynghorau Tref a Chymuned ar y Pwyllgor Safonau ar 18 Medi 2018. Cynhelir yr Hyfforddiant yn Ystafell Gyfarfod Cemlyn, Canolfan Fusnes Bryn Cefni, Llangefni am 1pm. Darperir copi o'r rhaglen arfaethedig yn **Atodiad 2**.
- 2 Nid yw cynrychiolwyr Aelodau Cyngor Sir Ynys Môn ar y Pwyllgor Safonau yn derbyn gwahoddiad i'r Hyfforddiant Cyfryngu oherwydd na fydd byth cais iddynt gynorthwyo o dan weithdrefn y Protocol Datrysiaid Lleol. Er bod y Protocol Datrysiaid Lleol yn **Atodiad 1** wedi'i fwriadu ar gyfer y Cyngor hwn, anogwyd Cynghorau Tref a Chymuned i fabwysiadu Protocol Datrysiaid Lleol generig a baratowyd ac a ddosbarthwyd gan Un Llais Cymru. Mae gan y Pwyllgor Safonau'r disgresiwn i allu cynorthwyo yn y Cynghorau Tref a Chymuned petaent yn gwneud cais am gymorth o'r fath.
- 3 Bydd y Pwyllgor Safonau yn derbyn diweddariad ar y sesiwn Hyfforddi yn ei gyfarfod ar 13 Mawrth 2019.

D ARGYMHELLION

- 1 Gofynnir i'r Pwyllgor:
 - 1.1 nodi cynnwys y Protocol Datrysiaid Lleol diwygiedig sydd bellach wedi'i fabwysiadu (**Atodiad 1**);
 - 1.2 nodi'r diweddariad a ddarperir yn yr Adroddiad hwn; a
 - 1.3 nodi dyddiad, amser a lleoliad (fel y nodir ym mharagraff C1 uchod) yr Hyfforddiant Cyfryngu ar 18 Medi 2018 a manylion y rhaglen yn **Atodiad 2**.

CYNGOR SIR YNYS MÔN

PROTOCOL DATRYS ANGHYDFODAU YN LLEOL

Cyffredinol

1. Pwrpas y Protocol anffurfiol hwn yw:
 - hyrwyddo safonau uchel o ymddygiad;
 - meithrin a chynnal perthnasau gwaith da ymysg aelodau, a rhwng aelodau a swyddogion;
 - rhoi sylw i gwynion lefel isel ynglŷn ag ymddygiad nad ydynt yn cyrraedd trothwy Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) mewn perthynas â thystiolaeth a budd cyhoeddus;
 - delio gyda materion sy'n codi cyn gynted â phosib er mwyn osgoi mynd â'r mater ymhellach yn ddiangen;
 - diogelu enw da'r Cyngor.
2. Ni fydd y Protocol ond yn berthnasol i achosion o gamymddwyn honedig yn erbyn aelodau o dan ddau baragraff yn y Cod Ymddygiad, sef:
4(b)
honiadau o fethu â dangos parch ac ystyriaeth at eraill a/neu
6(1)(d)
honiadau bod aelod wedi gwneud cwynion blinderus, maleisus neu wamal yn erbyn aelodau eraill.
3. Nid yw'r Protocol yn gymwys i gwynion gan drydydd partïon.
4. Bwriad y Protocol yw ceisio datrys anghydfodau yn gyflym a chymodi'n brydlon drwy broses gyfryngu. Trefniant gwirfoddol ydyw felly mae'n rhaid i'r naill barti a'r llall gytuno i gyfryngu. Nid oes unrhyw sail statudol i'r broses. Nid yw'n ofyniad cyfreithiol i fabwysiadu Protocol o'r fath ond mae Llywodraeth Cymru ac OGCC wedi cynghori'n gryf iawn y dylai Awdurdodau Lleol gael trefniadau o'r fath mewn lle.
5. Nid bwriad y Protocol yw ymyrryd â, neu disodli unrhyw drefniadau disgyblu gan grŵp neu blaid; nac ychwaith drefniadau hunanreoleiddio gan aelodau.
6. Nid bwriad y Protocol yw bwrw allan awdurdodaeth yr Ombwdsmon ond yn hytrach, ei ddiben yw delio gyda chategori cyfyngedig o gwynion na fyddai'n cyrraedd prawf trothwy yr Ombwdsmon ar gyfer cynnal ymchwiliad.

Y Weithdrefn ar gyfer cynnal cyfarfod cyfryngu

7. Mae'n rhaid i aelod neu swyddog sy'n dymuno defnyddio'r Protocol gyflwyno eu cwyn yn ysgrifenedig i Gadeirydd y Pwyllgor Safonau (mae'r ffurflen ynghlwm) yn egluro:
 - pa bryd ac ymhle y digwyddodd y camymddwyn honedig;
 - sut a pham mae'r aelod wedi mynd yn groes i baragraff 4(b) a/neu 6(1)(d);

8. Mae'n rhaid anfon unrhyw gŵyn ysgrifenedig at Gadeirydd y Pwyllgor Safonau o fewn 14 diwrnod o ddyddiad y digwyddiad sy'n destun y gŵyn, neu 14 diwrnod o'r dyddiad y daeth yr achwynydd i wybod am y digwyddiad.
9. Bydd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau yn rhannu'r gŵyn gyda'r aelod sy'n destun y gŵyn.
10. Bydd gan yr aelod sy'n derbyn y gŵyn 14 diwrnod, o'r diwrnod mae'n ei derbyn, i anfon ymateb ysgrifenedig i Gadeirydd y Pwyllgor Safonau yn nodi ei ymateb.
11. Ar ôl derbyn ymateb gan yr aelod y cafwyd cwyn yn ei erbyn/herbyn, bydd Cadeirydd y Pwyllgor Safonau yn:-
 - copïo'r ymateb llawn i'r achwynydd;
 - trefnu cyfarfod preifat sy'n gyfleus i'r naill ochr rhwng yr achwynydd a'r aelod sy'n destun y gŵyn ynghyd â dau aelod annibynnol o'r Pwyllgor Safonau. Bydd y cyfarfod hwn yn digwydd cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol.
12. Cynhelir y cyfarfod yn breifat.
13. Os nad oes unrhyw ymateb wedi'i dderbyn o dan baragraff 10 uchod, o fewn y cyfnod 14 diwrnod, yna ni fydd cyfarfod yn cael ei gynnal oherwydd mae angen cytundeb y ddwy ochr i'r broses gyfryngu lwyddo.
14. **Cyfarfod Cyfryngu**
 - 14.1 Bydd y "panel" anffurfiol o'r Pwyllgor Safonau yn cynnwys unrhyw ddau aelod annibynnol o'r Pwyllgor, ar sail rota. Ni chaiff aelodau panel y Pwyllgor Safonau ond hwyluso'r cyfarfod cyfryngu os ydynt wedi derbyn hyfforddiant at y diben hwn.
 - 14.2 Caiff y gwaith papur ei gyfyngu i'r gŵyn gychwynnol a'r ymateb.
 - 14.3 Pwrpas cyfarfod cyfryngu fydd i'r partïon ddod i ddatrysiaid y maent yn cytuno arno. Ni fydd aelodau'r Pwyllgor Safonau yn llunio barn na'n gwneud unrhyw ganfyddiadau ond fe allant wneud rhai argymhellion. Ni fydd argymhellion o'r fath yn rhwymol.

**FFURFLEN PROTOCOL DATRYS ANGHYDFODAU YN LLEOL -
I GYCHWYN Y BROSES GYFRYNGU**

A: Eich Manylion

Cyfenw:	Enw(au) cyntaf:	Teitl:
Cyfeiriad a Chod Post:		
Cyfeiriad E-bost:		
Rhif ffôn cyswllt yn ystod y dydd:		
Rhif Symudol:		

Nodwch ym mha rai o'r ffyrdd uchod yr hoffech i ni gysylltu â chi

B: Ynglŷn â'ch cwyn (parhewch gyda'ch atebion i'r cwestiynau canlynol ar daflen(ni) ar wahân os oes angen)

C.1 Enw'r aelod rydych yn cwyno amdanynt:

C.2 Beth ydych chi'n ei feddwl maent wedi'i wneud o'i le?

C.3 Ydych chi'n meddwl eu bod wedi torri'r Cod Ymddygiad i Aelodau a pham?

C.4 Disgrifiwch sut ydych chi wedi cael eich effeithio gan yr ymddygiad sy'n destun eich cwyn

C5. Pa bryd y daethoch yn ymwybodol gyntaf o'r mater sy'n destun eich cwyn?

C.6 Ydych chi eisoes wedi ceisio datrys eich cwyn gydag unrhyw un arall e.e. yr aelod yn uniongyrchol, arweinydd grŵp ac ati? Os ydych, rhowch fanylion cryno os gwelwch yn dda o sut, pa bryd y gwnaethoch, ac unrhyw ganlyniad.

C.7 Beth ydych chi'n ei ddisgwyl ar ddiwedd y broses?

Llofnod: _____ Dyddiad: _____

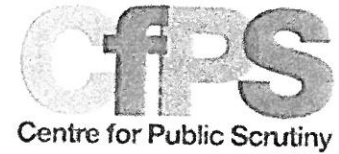
Pan ydych wedi cwblhau'r ffurflen hon, anfonwch hi at:

Cadeirydd y Pwyllgor Safonau

E-bost: mxwcs@ynysmon.gov.uk

Nodwch os gwelwch yn dda y bydd copi o'ch ffurflen yn cael ei rhannu gyda'r aelod sy'n destun eich cwyn.

Rebecca David-Knight,
Centre for Public Scrutiny,
12th June 2018
RDK@PublicGovWales.org.uk

Building relationships into the future: Conflict resolution through mediation

Context

This proposal has been developed to assist effective implementation of the Isle of Anglesey County Council's Local Resolution Protocol via the delivery of bespoke mediation training that is mindful of conflict within political environments.

The proposed content specifically aims to address the key functions of the informal Protocol which is to promote high standards of conduct, to foster and maintain positive working relationships between Members, to avoid unnecessary escalation of issues, and to safeguard the Council's reputation.

What is the purpose of the training seminar?

The purpose of the training is to equip independent members of the Council's Standards Committee with the knowledge, skills and techniques necessary to assist Members resolve conflict through facilitated communication.

Learning Objectives

Through engagement in the learning seminar, participants will be equipped to:

- Understand the pre-mediation process in Anglesey including the development of a strategy for co-mediation with colleagues before the mediation meeting takes place.
- Understand ethical issues related to mediation, particularly as it relates to confidentiality, self-determination, and voluntary participation.
- Develop self knowledge of mediator's conflict styles, history, and attitudes and how their personal experience may influence their aptitude for or approach to conflict resolution.
- Use enhanced verbal and non-verbal communication skills to ascertain greater insight into the dynamics of the conflict and reveal underlying interests.
- Explore and analyze the issues of the conflict sufficiently to be able to summarize parties' positions, related feelings, and underlying interests.
- Assist Members to develop agreements that are perceived as sufficiently fair as to achieve voluntary compliance that fosters or maintains positive working relations.

Content Overview

Part 1 – An Introduction to Mediation

- Definitions of mediation and conflict resolution

- Exploring qualities of a mediator in a local government setting
- Skills needed for effective mediation
- Values underlying mediation
- Co-mediation and teamwork

Part 2 – Exploring Emotion and Conflict: Building Trust and Credibility with Members

- Managing anger in mediation
- Understanding and encouraging empathy
- Active listening; learning from the Samaritans' 'Listening Wheel'
- Using emotional intelligence to understand 'positions' and 'interests'

Part 3 – The Mediation Process in Anglesey

- Preparatory work; analysing conflict and understanding 'ripple effects' in political environments
- Establishing ground rules
- Ensuring each side tells 'their story'; validation prevents escalation
- Evaluating ideas for resolution (building on pre-mediation meeting preparatory work)
- Strategies for negotiating solutions
- Follow up to build relationships into the future – options for resolution

Methods of delivery

A multi-method approach will be taken which will involve the use of discursive presentations, role play and real-life anonymised case studies.

The learning seminar would be delivered by Rebecca David-Knight, Lead Consultant for Wales – Centre for Public Scrutiny.